

Doporučení k ochraně zaměstnanců a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem SARS-CoV-2

Používání ochranných prostředků dýchacích cest na pracovištích

Tato doporučení reagují na mimořádné opatření ministra zdravotnictví č.j. MZDR 15757/2020-2/ MIN/KAN ze dne 9. 4. 2020, čímž navazují, konkretizují a doplňují povinnosti zaměstnavatele v oblasti prevence rizik ve smyslu zákoníku práce¹. Rozsah i způsob implementace těchto doporučení se zpravidla bude lišit vzhledem k provozní povaze či předmětu činnosti každého konkrétního zaměstnavatele. Realizace i samotná volba konkrétních doporučení tak leží na zaměstnavateli, přičemž jejich naplňování je nedílnou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP).

Toto doporučení se netýká zaměstnanců, u kterých hrozí zvýšená pravděpodobnost kontaktu s nakaženými nemocí COVID-19. V případě těchto zaměstnanců musí být nebezpečí nakažení nemocí COVID-19 zohledněno v analýze rizik BOZP a následně příslušně řízeno.

Doporučení pro vybrané profese (např. lékaři, pracovníci v pohřebnictví, pracovníci COVID-centra, policisté a další) je uvedeno zde:

<https://koronavirus.mzcr.cz/doporučení-k-nosení-respirátoru-a-roušek-ústenek-a-doporučení-tridy-ochrany-pro-vybrané-profese/>

¹ Jedná se o řešení svého druhu klíčových povinností zaměstnavatele v podobě vyhledávání rizik, zjišťování jejich příčin a zdrojů a přijímání opatření k jejich odstranění; opatření přijatá na základě níže uvedených doporučení v prevenci rizik tak jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení. Za prevencí rizik tak nutno považovat především zavedení funkčního systému řízení BOZP, pomocí kterého jsou vytvářeny podmínky pro snižování počtu nemocí z povolání, včetně nemoci COVID-19.

Cíl mimořádného opatření:

Cílem je používání zábrany proti šíření kapánek od nosiče tohoto onemocnění tak, aby se v největší možné míře zamezilo komunitnímu přenosu onemocnění COVID-19.

Jak má být cíle dosaženo:

Z toho důvodu se zakazuje pohyb a pobyt na všech místech mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest (OPDC).

Co jsou ochranné prostředky dýchacích cest?

OPDC jsou prostředky zakrývající nos ústa jako je:

☑ respirátor;

☑ rouška;

☑ ústenka;

☑ šátek;

☑ šál;

☑ jiné prostředky, které brání šíření kapének².

OPDC jsou tedy prostředky, které brání šíření kapének směrem od uživatele OPDC.

Jsou OPDC osobními ochrannými pracovními prostředky?

OPDC nejsou osobními ochrannými pracovními prostředky (OOPP) a zaměstnavatel nemá zákonnou povinnost jimi zaměstnance vybavovat. I přesto doporučujeme na OPDC nahlížet obdobně jako na OOPP.

Je i nadále povinností zaměstnavatele poskytovat OOPP?

Ano, tato povinnost je stále platná.

² Například ochranný štít.

DOPORUČENÍ PRO UŽÍVÁNÍ OCHRANNÝCH PROSTŘEDKŮ DÝCHACÍCH CEST NA PRACOVÍŠTI

🔗 Doporučení pro zaměstnavatele

- 1) Tam, kde musí být zaměstnanec vybaven OOPP k ochraně dýchacích cest, ověřit, že použitý prostředek plní i funkci OPDC. Tuto funkci plní především takové OOPP, které nejsou vybaveny výdechovým ventilkem.
- 2) Aktualizovat analýzu rizik BOZP s ohledem na nová rizika:
 - ▶ spojená s užíváním OPDC (např. nebezpečí související s omezeným výhledem uživatele OPDC, zamřžováním ochranných brýlí, zachycením tkaniček OPDC strojem);
 - ▶ spojená se zvýšenou pravděpodobností nakažení zaměstnance nemoci COVID-19 (např. u zdravotníků, zaměstnanců ve službách).
- 3) V případě, kdy analýza rizik BOZP identifikuje v souvislosti s užíváním OPDC nová nebezpečí, přijmout taková opatření, která tato nebezpečí nevyvolají.
- 4) V případě, kdy analýza rizik BOZP identifikuje zvýšenou pravděpodobnost nakažení zaměstnanců nemocí COVID-19, zajistit vybavení zaměstnanců OPDC, které tuto pravděpodobnost snižují³.
- 5) Pokud není možné, aby zaměstnavatel poskytl zaměstnancům vhodné OPDC, stanovit minimální požadavky na OPDC, které mohou zaměstnanci na pracovišti používat (např. zákaz používání dlouhých šál u točivých strojů).
- 6) V souvislosti s používáním OPDC umožnit v pracovní době zaměstnancům individuální přestávky na oddech, v rámci kterých si zaměstnanci mohou odpočinout od vykonávané práce zatížené povinností používat mimo bydliště OPDC, provést jejich výměnu a osobní hygienu (rukou a případně obličeje).
- 7) Pracovní tempo a organizaci práce přizpůsobit povinnosti používání OPDC.
- 8) Obeznamit zaměstnance se základními hygienickými zásadami při manipulaci s OPDC.

³ Posloupnost úrovně ochrany zaměstnance před rizikem nákazy nemocí COVID-19: respirátor FFP3 > respirátor FFP2 > respirátor FFP1 > chirurgická rouška > rouška*, ústenka*, šátek*, šál*, jiné prostředky, které brání šíření kapének* (*úroveň ochrany není známa, popřípadě se prozatím nehodnotila podle běžně užívaných norem).

9) Pokud bude zaměstnavatel OPDC zaměstnancům poskytovat, stanovit bezpečný systém zpětného odběru těchto prostředků tak, aby se minimalizovala možnost přenosu případné nákazy (např. zřízením jednotného sběrného místa s označenými igelitovými pytlíky nebo kontejnery). Tento systém odběru je vhodné stanovit i v případě, kdy zaměstnavatel OPDC zaměstnancům neposkytuje. Pozor, použité OPDC mohou být kontaminovány, se všemi je potřeba zacházet jako s potenciálně infekčním materiálem!

🔗 Další obecná doporučení pro zaměstnavatele

- 1) Před vstupem do areálu podniku pokud možno zajistit měření tělesné teploty zaměstnanců⁴.
- 2) Přestávky na jídlo a oddech nastavit tak, aby byl minimalizován kontakt zaměstnanců z jednotlivých pracovních skupin a bylo možné dodržovat rozestupy mezi jednotlivými zaměstnanci.
- 3) Práci organizovat tak, aby bylo možné dodržovat rozestupy mezi jednotlivými zaměstnanci.
- 4) Pracovní kolektivy maximálně ustálit a zamezit fluktuaci zaměstnanců mezi těmito kolektivy. V případě fyzicky náročných prací minimalizovat velikost pracovních kolektivů.
- 5) Na pracovišti poskytnout dezinfekční prostředky a zajistit dostatečné množství mycích a čisticích prostředků, jejichž spotřeba bude oproti normální situaci zvýšena.
- 6) Upozornit zaměstnance na nebezpečí přenosu onemocnění v souvislosti s tělesným kontaktem (např. podávání si rukou) či dotekem na kontaminovaný povrch (např. kliky, tlačítka výtahů apod.).
- 7) Oproti normální situaci zvýšit intenzitu úklidu a hygienizaci pracovišť a dalších prostor, kde může docházet k šíření nákazy, za použití vhodných dezinfekčních prostředků.

⁴ Implikuje-li toto obecné doporučení zpracování osobních údajů zaměstnanců ze strany zaměstnavatele (např. prostřednictvím kamerových systémů), je nutno odpovědně zvážit nezbytnost a účelnost takového zpracování, jakož i dobu po kterou je takové opatření realizováno; tato doba nemůže zpravidla překročit dobu trvání zhoršené epidemiologické situace (nouzový stav), v pačném případě je potřeba informovaného souhlasu zaměstnanců jako subjektu osobních údajů.

🔗 Doporučení pro zaměstnance

- 1) V případě celodenního pobytu mimo bydliště mít k dispozici několik náhradních OPDC a jejich obměnu provádět dle potřeby.
- 2) Dbát zvýšené osobní hygieny (rukou a případně obličeje) a při manipulaci s OPDC postupovat dle doporučení uvedených zde:
<https://koronavirus.mzcr.cz/materialy-ke-stazeni/>
<http://www.szu.cz/tema/prevence/jak-nasadit-pouzivat-sundat-a-zlikvidovat-ustni-rousku>
- 3) Kombinovat používání různých druhů OPDC (např. kombinace roušky a ochranného štítu).
- 4) Pro domácí výrobu OPDC používat takové materiály, které je možné dezinfikovat (např. vyvářet). Pro tyto účely jsou vhodné bavlněné látky.
- 5) Návodů a doporučení týkajících se roušek je možné najít například zde:
<https://koronavirus.mzcr.cz/jak-ucinne-dezinfikovat-rousky/>
<https://koronavirus.mzcr.cz/jak-si-jednoduse-vyrobite-jednorazovou-rousku-pro-osobni-pouziti/>

Doplňk

V současnosti neexistuje dostatek vědeckých prací, které se věnují problematice ochrany před přenosem nemoci COVID-19. Současný přístup je založen na omezení šíření aerosolů. Podle doposud zjištěného je přenos způsoben:

- ▶ úzkým kontaktem s nakaženým (např. kontakt s ústy, pokožkou);
- ▶ aerosolovým přenosem tělesných tekutin (sliny, slzy, moč);
- ▶ pozřením kontaminované potravy.

Původce onemocnění, tedy virus SARS-CoV-2, byl detekován také v moči a stolici. Toto je nutné zohlednit v rámci zvýšené potřeby hygienizace sociálního zařízení zaměstnavatele. Inkubační doba onemocnění může být až 24 dnů.

V souvislosti s nemocí COVID-19 je také podstatné to, že infekční může být i jedinec, který nevykazuje žádné příznaky.